

Aprob,

Avocatul Poporului,

Renate Weber

RAPORT
privind vizita efectuată la Penitenciarul Bacău, județul Bacău

Sumar:

Prezentul raport, întocmit ca urmare a vizitei la Penitenciarul Bacău, are ca obiect verificarea condițiilor de cazare și tratament din unitate și este structurat pe trei capitole, după cum urmează:

- 1.Cadrul general și organizarea vizitei.
- 2.Constatările rezultate din vizita efectuată.
- 3.Recomandări.

1. Cadrul general și organizarea vizitei

Prin Legea nr. 109/2009, România a ratificat Protocolul opțional (denumit în continuare OPCAT), adoptat la New York la 18 decembrie 2002, la Convenția împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, adoptată la New York la 10 decembrie 1984.

Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție din cadrul instituției Avocatul Poporului îndeplinește atribuțiile de Mecanism Național de Prevenire a torturii (MNP), conform prevederilor OPCAT, monitorizând în mod regulat tratamentul aplicat persoanelor private de libertate. În acest sens, MNP poate vizita, anunțat sau inopinat, locurile în care persoanele sunt private de libertate, în sensul art. 4 din OPCAT.

În temeiul OPCAT, precum și a art. 4, art. 16 alin. (1), art. 35 lit. a) și art. 39 alin. (3) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, coroborate cu dispozițiile Ordinului Avocatului Poporului nr. 134/2019 privind aprobarea împuternicirilor și ordinelor de deplasare în scopul realizării anchetelor și vizitelor, în data de 03.06.2020 a fost efectuată o vizită la Penitenciarul Bacău, județul Bacău, având ca obiectiv consolidarea protecției persoanelor aflate în locuri de detenție împotriva torturii și a pedepselor și tratamentelor inumane sau degradante, precum și verificarea altor aspecte cu relevanță pentru activitatea Mecanismului Național de Prevenire a Torturii în locurile de detenție, care pot apărea în timpul vizitei.

Echipa de vizitare a fost formată din: doamna [redacted] (jurist), domnul [redacted] (asistent social) și domnul [redacted] (medic), consilieri ai Centrului Zonal Bacău al instituției Avocatul Poporului, precum și domnul [redacted], reprezentant al organizației neguvernamentale Asociația Romilor Creștini "Calea, Adevărul și Viața" Bacău.

Având în vedere că, până la data de 15 mai 2020 în România a fost instituită starea de urgență, ulterior fiind stabilită starea de alertă, vizita s-a efectuat numai în spațiile din interiorul Penitenciarului Bacău care prezentau risc scăzut de infectare cu virusul COVID-19 (comandament, birourile asistență psiho-educatională, sectorul vizite etc.), cu posibilitatea stabilirii unor contacte de comunicare cu o parte din persoanele custodiate, prin diverse sisteme de comunicații on-line, sau prin sectorul vizită (convorbiri telefonice cu dispozitive de separare), în condiții speciale, respectând măsurile de siguranță și regulamentele locurilor de detenție, utilizând și mijloace alternative de monitorizare.

Anterior efectuării vizitei, membrii echipei de vizitare au participat la o instruire în care s-au prelucrat următoarele materiale: Evaluare de risc și Plan de prevenire și protecție COVID-19, Procedura SSM pentru eliminarea/diminuarea riscului de infectare cu noul coronavirus COVID-19, Legea nr. 319/2006 a securității și sănătății în muncă, Măsuri de electrosecuritate, Legea nr. 307/2006 privind apărarea împotriva incendiilor, Ordinul nr. 3577/2020 privind măsurile pentru prevenirea contaminării cu noul coronavirus SARS-CoV-2 și pentru asigurarea desfășurării activității la locul de muncă în condiții de securitate și sănătate în muncă, pe perioada stării de alertă, Instrucțiuni proprii de securitate și sănătate în muncă specifice activității desfășurate, Măsuri de traseu.

Totodată, medicul echipei de vizitare a procedat la efectuarea triajului epidemiologic, prin verificarea simptomatologiei clinice preponderent respiratorie (tuse frecventă, strănut frecvent, stare generală modificată, rinoree etc.) a membrilor echipei de vizitare, a măsurat temperatura corporală a membrilor echipei de vizitare (toate persoanele având o temperatură situată sub 37,3⁰C) și au fost purtate discuții cu privire la posibilitatea intrării în contact cu persoane suspecte sau care au fost infectate cu noul coronavirus.

2. Constatările rezultate din vizita efectuată

La data efectuării vizitei în Penitenciarul Bacău erau custodiate 408 persoane private de libertate (din care 393 bărbați și 15 femei), la o capacitate legală de 409 locuri, ceea ce reprezenta

un procent de ocupare de aproximativ 99,75% din capacitatea legală. Conform informațiilor furnizate de către personalul Penitenciarului Bacău, erau custodiate mai multe categorii de persoane private de libertate (bărbați și femei). Drept urmare, organizarea secțiilor de deținere, sub aspectul asigurării separațiunii deținuților pe categorii și regimuri de executare, determina ca unele secții să aibă un indice de supraaglomerare mare, iar în unele secții indicele să fie sub 100%. Pe tipuri de categorii de persoane private de libertate, gradul de supraaglomerare la nivelul penitenciarului, la data de 02.06.2020, era următorul: 68% la nivelul secției de deținere a persoanelor private de libertate de sex masculin, cu vârsta cuprinsă între 18-21 de ani; 76% la nivelul secției de deținere a persoanelor private de libertate de sex feminin; **196% la nivelul secției de deținere pentru regim închis, iar la nivelul secției de deținere pentru persoane arestate preventiv gradul de ocupare era 183%.**

La data efectuării vizitei, Penitenciarul Bacău custodia următoarele categorii de persoane private de libertate:

- persoane arestate preventiv de sex masculin și feminin, tineri și minori, cu cauze pe rolul instanțelor judiciare din județele Bacău, Neamț, Vaslui, Iași, Vrancea, Buzău, Botoșani și Suceava;
- persoane condamnate de sex feminin, tineri și minori, din toate regimurile de executare cu cauze pe rolul organelor judiciare din județele Bacău, Neamț, Vaslui, Iași, Vrancea, Buzău, Galați, Botoșani și Suceava;
- persoane condamnate de sex masculin din toate regimurile, inclusiv deschis care sunt incluse în activități productive.

Referitor la categoria persoanelor vulnerabile, conform informațiilor furnizate de către personalul penitenciarului, la data efectuării vizitei erau custodiate următoarele:

- 4 persoane private de libertate cu vârsta de peste 60 de ani;
- 1 persoană privată de libertate cu dizabilități;
- 15 persoane private de libertate de sex feminin ;
- 16 persoane private de libertate aflate în carantină după depunere.

Având în vedere că în Penitenciarul Bacău existau secții de deținere în care supraaglomerarea era evidentă (gradul de ocupare de 196% sau 183%), membrii echipei de vizitare consideră că este imperios necesară gestionarea supraaglomerării din aceste secții de deținere, motivat de faptul că aceasta este sursa unor probleme grave în domeniul tratamentului, sănătății, securității și reabilitării.

Conducerea penitenciarului era asigurată de către un director și trei directori adjuncți (director adjunct siguranța deținerii și regim penitenciar, director adjunct intervenție psihosocială și director adjunct economico-administrativ). Din partea Penitenciarului Bacău au participat la discuții domnul Director Comisar șef de penitenciare Cristinel Gherghel, domnul Director adjunct Serviciul siguranța deținerii și regim penitenciar - Subcomisar de poliție penitenciară Costel Bulgaru, doamna Director adjunct Serviciul Educație și Asistență Psihosocială Comisar șef Geanina Ștefan, medicul și psihologul unității.

Activitatea Penitenciarului Bacău era asigurată de un număr de 252 de angajați ai Administrației Naționale a Penitenciarelor, însă în statul de funcții au fost observate 80 de posturi vacante (16 posturi de ofițer și 64 de posturi de agent). Cea mai mare lipsă de personal se înregistra la domeniul medical, la Direcția Intervenție Psihosocială și în sectorul operativ. Conform informațiilor primite de la personalul Penitenciarului Bacău, în perioada pandemiei de COVID-19 nu au fost efectuate încadrări. Având în vedere acest aspect, membrii echipei de

vizitare consideră necesar să se ia măsurile legale pentru angajarea personalului medical, psihosocial și din sectorul operativ necesar desfășurării activităților din Penitenciarul Bacău.

Sectorul de deținere al penitenciarului cuprindea 3 pavilioane (din care unul era renovat), fiind organizat pe șase secții de deținere interioară și o secție exterioară. Baza materială a Penitenciarului Bacău era formată și din clădiri administrative, sector vizite, cameră pentru vizite intime, atelier de tâmplărie, cabinet medical, infirmerie, sală de sport, bloc alimentar, curți de plimbare.

Penitenciarul era racordat la sistemul centralizat de distribuție a apei și la canalizare. Apa caldă era distribuită zilnic după un program adus la cunoștința persoanelor private de libertate. Energia electrică era distribuită din sistemul centralizat, iar noaptea funcționa doar iluminatul de veghe. Produsele de igienă erau distribuite lunar, iar dezinsecția și dezinfecția se făceau periodic sau la cerere de către firme cu care erau încheiate contracte de prestări servicii. Nu exista sală de mese decât în pavilionul nou modernizat, însă, în perioada pandemiei de COVID-19 toți deținuții serveau masa în camere.

Referitor la fondurile alocate pentru desfășurarea în bune condiții a activităților din Penitenciarul Bacău, acestea au fost apreciate de conducerea penitenciarului ca fiind suficiente, astfel că în perioada 2019-2020 au putut fi efectuate o serie de reparații curente la spațiile de cazare a deținuților și s-au achiziționat bunuri materiale după cum urmează: 2 mașini de gătit cu 6 focuri și cuptor, 3 marmite, frigider, cameră frigorifică și vitrină frigorifică, veselă, tacâmuri și aparatură necesară la blocul alimentar, materiale de curățenie, medicamente și aparatură medicală (pulsoximetru, termometru digital), mobilier școlar etc.

Cu privire la verificarea măsurilor luate pentru prevenirea și combaterea efectelor pandemiei de COVID-19, membrii echipei de vizitare au reținut că la nivelul Administrației Naționale a Penitenciarelor au fost luate măsuri cu caracter restrictiv, în vederea protejării vieții, integrității corporale și sănătății persoanelor private de libertate, personalului și terților. Măsurile adoptate pentru gestionarea acestei situații de criză au vizat mai multe aspecte, printre care menționăm:

- Elaborarea unei metodologii de intervenție pentru combaterea infecției cu COVID-19 în sistemul penitenciar;
- Identificarea și stabilirea la nivelul fiecărei unități subordonate a unor spații cu destinație de izolare medicală, pentru cazarea persoanelor private de libertate cu posibil link epidemiologic, fără simptomatologie (persoane nou depuse);
- Identificarea și stabilirea, la nivel de sistem, de spații pentru cazarea suspectilor de COVID-19, în vederea izolării medicale;
- Triaj epidemiologic pentru persoanele nou depuse și pentru personalul angajat;
- Monitorizarea permanentă a stării de sănătate a tuturor persoanelor custodiate și a personalului;
- Asigurarea necesarului de medicamente și asistență medicală permanentă pentru persoanele private de libertate;
- Măsuri de protecție pentru persoanele private de libertate vârstnice și vulnerabile din punct de vedere medical;
- Acordarea, la nivelul cantităților maxime prevăzute de norme, de materiale igienico-sanitare, persoanelor private de libertate și cadrelor, pentru uz personal și spații;
- Distribuirea și utilizarea materialelor de protecție (măști, mănuși, halate de unică folosință, ochelari etc.) către/de către persoanele private de libertate și angajații unităților, în situațiile în care se impune interacțiune directă.

La nivelul Penitenciarului Bacău, pe perioada stării de urgență și a stării de alertă, au fost luate numeroase măsuri privind prevenirea infectării cu virusul SARS CoV-2, printre care amintim:

- Au fost întocmite planuri privind implementarea la nivelul tuturor sectoarelor, a măsurilor stabilite la nivelul Administrației Naționale a Penitenciarelor;
- Personalul a fost informat cu celeritate cu privire la dispozițiile transmise de către Administrația Națională a Penitenciarelor, dar și de către conducerea unității;

- Au fost elaborate instrucțiuni în scopul asigurării unui flux de acces al personalului și intrarea în serviciu în mod secvențial, cu păstrarea distanțării sociale;
- Au fost suspendate activitățile lucrative desfășurate cu persoanele private de libertate, cu excepția celor necesare bunei funcționări a unității;
- Au fost stabilite trasee separate de ridicare și spălare a rufelor pentru deținuții care au fost/se află în carantină, în mașini de spălat separate;
- Au fost stabilite recipiente separate pentru distribuția hranei preparate și a tacâmurilor aferente pentru deținuții care au fost/se află în carantină, recipiente și tacâmuri care au fost dezinfectate permanent în spațiu separat de celelalte recipiente folosite la blocul alimentar;
- Tot personalul a fost instruit cu privire la măsurile care trebuie luate pentru evitarea riscului epidemiologic și la purtarea echipamentului de protecție;
- Persoanele private de libertate au fost informate, ori de câte ori a fost nevoie, cu privire la măsurile stabilite la nivelul unității;
- Mijloacele auto au fost dezinfectate după fiecare cursă;
- La popota unității au fost stabilite serii de servire a mesei și distanțate scaunele pentru păstrarea distanței sociale;
- A fost informat judecătorul de supraveghere a privării de libertate cu privire la suspendarea acordării unor drepturi ale persoanelor private de libertate, ca urmare a instituirii stării de urgență, respectiv de alertă;
- Au fost asigurate materiale de protecție (măști, mănuși, halate de unică folosință, ochelari etc.) și dezinfectanți persoanelor private de libertate și angajaților unității, după cum urmează:
 1. În perioada 01.01.2020-29.05.2020 au fost achiziționate materiale sanitare (11631 măști medicale, 5800 perechi mănuși unică folosință, 12 combinezoane protecție) în valoare de 37929,61 lei și dezinfectanți pentru mâini și suprafețe în valoare de 5469,84 lei;
 2. Din fondurile de la CASA OPSNAJ au fost distribuite prin Penitenciarul-Spital Târgu Ocna un număr de 3800 măști chirurgicale, 160 măști FFP2 cu supapă, 6450 perechi mănuși unică folosință, 30 ochelari protecție, 160 combinezoane de protecție, 191 halate de unică folosință, 10 viziere protecție, 200 acoperitori pantofi, 74 măști FFP3 cu supapă ;
 3. Au fost achiziționate termometre noncontact pentru verificarea temperaturii personalului la intrarea și ieșirea din unitate.

Conform informațiilor furnizate de către personalul penitenciarului, în perioada pandemiei de COVID-19 până la efectuarea vizitei, la nivelul Penitenciarului Bacău nu au fost înregistrate cazuri suspecte de COVID-19 în rândul persoanelor private de libertate și nici în rândul personalului unității. De asemenea, nu s-au produs incidente cu privire la siguranța penitenciarului.

Referitor la verificarea implementării recomandărilor anterioare emise de instituția Avocatul Poporului, membrii echipei de vizitare au reținut că administrația Penitenciarului Bacău luase o serie de măsuri în scopul punerii în practică a recomandărilor, printre care:

- Referitor la gestionarea supraaglomerării în cadrul Penitenciarului Bacău, s-a precizat că s-au depus eforturi deosebite în scopul gestionării permanente a evoluției capacității de cazare a întregului efectiv de deținuți, însă **unitatea se confruntă în continuare cu un indice mare de supraaglomerare la categoriile de arestați preventiv și regim închis, motivat de dinamica efectivelor de persoane private de libertate, cât și de regimurile custodiate.**

- Cu privire la angajarea personalului medical, psihosocial și din sectorul operativ necesar desfășurării activităților din Penitenciarul Bacău, administrația Națională a Penitenciarelor a avut stabilit ca obiectiv scoaterea la concurs a posturilor vacante, în număr cât mai mare, dar **numărul de candidați a fost mai mic decât numărul posturilor scoase la concurs.** Începând cu anul 2018 au fost încadrați 9 polițiști de penitenciare, 1 medic stomatolog (rezident), 1 asistent social, 6 agenți și 1 ofițer.

- În ceea ce privește alocarea resurselor financiare în scopul reorganizării infirmeriei într-un spațiu adecvat care să respecte cerințele minime ale unui salon de internare, se menționează că în anul 2017 au fost executate lucrări de reparații curente pentru îmbunătățirea condițiilor de detenție, constând în zugrăveli, reparații la instalația termică, instalații sanitare și electrice. Supraaglomerarea existentă la nivelul Penitenciarului Bacău a făcut imposibilă eliberarea unor camere și revenirea lor la statutul de spații de infirmerie, urmând ca **recomandarea să fie implementată după relocarea unei părți din persoanele private de libertate din Penitenciarul Bacău, în celelalte unități penitenciare.**

- Cu privire la îmbunătățirea condițiilor de cazare prin dotarea camerelor din pavilioanele nemodernizate cu paturi și saltele noi, precum și cu mobilierul necesar pentru servirea mesei și păstrarea bunurilor și obiectelor personale; asigurarea unui iluminat artificial corespunzător, în special în camerele în care iluminatul natural era insuficient; eliminarea celui de-al treilea nivel de paturi din camerele de detenție; igienizarea și dotarea băilor cu mobilierul și utilitățile necesare, conducerea Penitenciarului Bacău precizează că la data de 28.02.2017 au fost date spre folosință 477 saltele, în perioada 2018-2019 au fost distribuite 691 dosuri saltele, iar în anul 2020 vor fi livrate 60 bucăți saltele și 20 perne, urmând ca până la finalul anului să fie înlocuite toate saltelele din secțiile de cazare.

- Referitor la continuarea acțiunilor de igienizare a camerelor de deținere, precum și efectuarea operațiunilor de dezinsecție cu o frecvență mai mare și verificarea eficienței substanțelor folosite s-a precizat că au fost realizate în fiecare pavilion lucrări de reparații curente, zugrăveli, reparații la instalația termică, electrică și sanitară, camerele au fost dotate cu masă pentru servirea mesei, iar cambuzele de pe secțiile E4, E5 și E6 au fost dotate cu rafturi de depozitare. De asemenea, în decursul anilor 2017-2018 au fost efectuate reparații la coloana de alimentare cu apă și la canalizare. Totodată au fost efectuate acțiuni de dezinsecție cu o firmă specializată și alte acțiuni cu personalul propriu, ori de câte ori a fost semnalată prezența acestora.

- Cu privire la verificarea necesarului de medicamente de urgență, precum și a termenului de valabilitate a medicației de urgență, se precizează că nu au fost probleme, medicamentele fiind asigurate atât din aparatul de urgență, cât și prin prescrierea de rețete simple și compensate;

- În ceea ce privește analizarea posibilității construirii unui teren de sport în perimetrul penitenciarului, au fost analizate posibilitățile oferite de spațiul ocupat de penitenciar, însă nu au fost identificate soluții în acest sens;

- Cu privire la posibilitatea efectuării de apeluri telefonice după terminarea programului de lucru, încă din anul 2018 s-a luat măsura prelungirii programului aprobat de directorul unității pentru efectuarea de convorbiri telefonice până la ora 22.

Cu ocazia efectuării vizitei la Penitenciarul Bacău, membrii echipei de vizită au constatat următoarele:

Penitenciarul Bacău era organizat în șapte secții de deținere, din care șase secții destinate cazării persoanelor private de libertate de sex masculin, o secție destinată cazării persoanelor private de libertate de sex feminin și un punct de lucru exterior cu cazare permanentă.

Secția E 1 și E 2 erau localizate în clădirea renovată, fiind destinate cazării deținuților tineri de sex masculin, repartizați în regim deschis și semideschis, condamnați la pedeapsa închisorii. În cadrul acestor secții se respecta standardul minim de 4 mp/deținut. Din interviurile avute cu persoanele private de libertate a reieșit că, **deși activitățile de dezinsecție se efectuau periodic și la cerere, existau numeroase camere în care era semnalată prezența ploșnițelor. Având în vedere acest aspect, membrii echipei de vizitare consideră că este necesar să fie continuate acțiunile de igienizare a camerelor de deținere, să fie efectuate operațiuni de dezinsecție cu o frecvență mai mare, precum și să se verifice eficiența substanțelor folosite.**

Celelalte secții de cazare erau localizate în clădirile vechi ale penitenciarului, existând secții în care în care supraaglomerarea era evidentă (gradul de ocupare de 196% sau 183%), unele camere fiind dotate cu paturi pe trei nivele, ceea ce determina nemulțumirea persoanelor private de libertate cu privire la condițiile de cazare. Și în aceste secții a fost semnalată prezența ploșnițelor, existența mobilierului și saltelelor vechi, a grupurilor sanitare cu igrasie și miros neplăcut, precum și lipsa spațiilor de depozitare a bunurilor și obiectelor personale. Membrii echipei de vizitare consideră necesar să se întreprindă măsuri pentru îmbunătățirea condițiilor de cazare prin dotarea tuturor camerelor cu paturi și saltele noi, precum și cu mobilierul necesar pentru păstrarea bunurilor și obiectelor personale, igienizarea băilor, precum și eliminarea celui de-al treilea nivel de paturi din toate camerele de detenție.

Referitor la acordarea asistenței medicale, conform informațiilor furnizate de către personalul penitenciarului, asigurarea asistenței medicale pentru persoanele private de libertate s-a efectuat în regim normal, fără sincope, conform normelor legale în vigoare și Planului de măsuri aprobat de Administrația Națională a Penitenciarelor.

Penitenciarul Bacău dispunea, la momentul efectuării vizitei, de un număr de două cabinete medicale, o sală de tratamente și o infirmerie (cu 6 locuri din care 5 erau ocupate la data efectuării vizitei), fiind organizate în spații improprii pentru această destinație (spații insuficiente ca suprafață, neaerisite și neiluminate). Din informațiile furnizate de personalul Penitenciarului Bacău a reieșit că se solicitase demararea procedurii de reorganizare a infirmeriei, însă nu fuseseră încă luate măsuri în acest sens. Având în vedere acest aspect, membrii echipei de vizitare consideră necesar să se ia măsurile legale pentru alocarea resurselor financiare în scopul organizării corespunzătoare a cabinetelor medicale și reorganizării infirmeriei într-un spațiu adecvat, care să respecte cerințele minime ale unui salon de internare.

În aceste spații își desfășurau activitatea doi medici de medicină generală, unul cu contract de muncă și unul cu contract de prestări servicii, precum și 8 asistenți medicali, care lucrau în ture de 12/24 ore și de 12/48 ore, asigurând astfel permanența asistenței medicale în penitenciar.

Penitenciarul dispunea de un cabinet stomatologic, însă nu era funcțional, deoarece era angajat un medic stomatolog rezident, asistența medicală în acest caz asigurându-se prin prezentare la Unitatea de Primiri Urgențe din Spitalul Județean Bacău, Serviciul Stomatologic. În perioada pandemiei de COVID-19, persoanele private de libertate nu beneficiaseră de asistență medicală stomatologică, motivat de faptul că se încercase o temporizare a tratamentului afecțiunilor stomatologice. Din informațiile primite de la personalul unității, a reieșit că un singur deținut fusese trimis la un consult buco-maxilo-facial.

Produsele de igienă erau distribuite lunar, iar dezinsecția și dezinfecția se făceau periodic sau la cerere de către firme cu care erau încheiate contracte de prestări servicii.

Penitenciarul Bacău avea autorizație emisă de Direcția Sanitară Veterinară și Pentru Siguranța Alimentelor Bacău pentru blocul alimentar.

Conform meniului pus la dispoziție de către personalul de la bucătărie, la data efectuării vizitei, la prânz s-au servit următoarele: ciorbă de pasăre și mâncare de fasole cu carne (regim normal), ciorbă de pasăre și mâncare de mazăre cu carne (regim diabet).

Hrana era preparată de către persoanele private de libertate selecționate la muncă la blocul alimentar, sub îndrumarea unui bucătar și a unui agent supraveghetor.

În cadrul interviurilor cu persoanele private de libertate, membrii echipei de vizitare au identificat un deținut care prezenta , tratat medicamentos, pentru a cărui rezolvare definitivă era nevoie de a se adresa unui serviciu stomatologic de specialitate. Membrii echipei de vizitare consideră imperios necesar ca persoana privată de libertate să fie prezentată în cel mai scurt timp la un cabinet stomatologic competent, astfel încât afecțiunea să nu se cronicizeze, urmând ca administrația Penitenciarului Bacău să dispună informarea instituției

Avocatul Poporului – Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție în legătură cu evoluția situației persoanei private de libertate.

Conform informațiilor furnizate de către personalul medical, accesul la asistența medicală era neîngrădit pentru urgențe sau pentru situațiile acute, iar în funcție de constatări se recomanda un tratament medicamentos, fie în camera de deținere, fie în infirmerie. Urgențele erau dirijate prin sistemul de urgență 112 la Spitalul de Urgență Bacău, iar restul transportului pacienților la spital se realiza cu mijloacele de transport proprii.

Activitatea medicală se consemna în registre medicale și fișe medicale. Astfel, exista un Registrul de Consultații unde se înregistrau data, ora, tratamentul și simptomatologia sau diagnosticul, medicația eliberată de la aparatul de urgență sau de la dulapul de medicamente, sub semnătura pacientului, precum și eventuala rețetă primită. Deși în sistemul penitenciar nu se folosește cardul de sănătate, rețetele erau eliberate de la farmaciile din Municipiul Bacău, cu care erau încheiate protocoale.

În ordinea frecvenței, infecțiile acute de tract respirator erau cele mai frecvente, fiind urmate de lombalgii, spasmofilie, cefalalgii, afecțiuni digestive acute, afecțiuni stomatologice.

În cadrul cabinetului medical mai exista Registrul de Boli Cronice în care se ținea evidența lunară a bolnavilor cronici pe bază de opis. Din analiza acestui registru a reieșit că se consemna cu acuratețe diagnosticul și tratamentul la zi al fiecărui pacient. În cadrul registrului de boli cronice se ținea separat evidența bolilor psihice, unde deținutul semna zilnic pentru primirea tratamentului în regim supravegheat, neexistând posibilitatea automedicației în alte scopuri. În acest registru erau consemnați un număr de 12 de bolnavi cronici, dintre care 4 bolnavi erau cu hepatita tip B și C, 9 bolnavi erau cu diabet zaharat, din care 4 insulino-dependenți, o afecțiune oncologică, 14 cazuri de afecțiuni cardio-vasculare și 58 de cazuri de afecțiuni psihice, din care 33 cu tratament specific. Această medicația li se asigura pe rețetă, iar medicamentele erau eliberate pacienților pe o durată de 10 zile, la cabinetul medical fiind chemați doar cei care necesitau supravegherea administrării tratamentului. Nu au fost înregistrate probleme cu privire la asigurarea medicației, atât pentru bolile cronice, dar și pentru medicația uzuală de la "dulapul de medicamente". Nu existau pacienți în evidență cu HIV sau SIDA.

În Registrul privind Marca Traumatică se consemnau data, ora și tipul agresiunii sau autoagresiunii, în evidențe fiind 90 de agresiuni de la începutul anului, dintre care în perioada 01.03.2020-31.05.2020 erau înregistrate 55. Cele mai multe erau reprezentate de cazuri ușoare, fără să necesite internarea într-un serviciu de specialitate din spital. Au fost înaintate 55 de sesizări la Parchet pentru situațiile în care persoanele private de libertate prezentau semne de violență, dintre care 30 de sesizări erau pentru perioada 01.03.2020-31.05.2020.

În Registrul Consumatorilor de Droguri se consemna consumul declarativ de droguri, pe parcursul anului 2020 fiind un număr de 78 de consumatori de droguri înregistrați, cei mai mulți consumatori de substanțe etnobotanice.

Exista și un Registrul Refuz de Hrană în care pe parcursul perioadei 01.03.2020-31.05.2020 au fost înregistrate 27 de cazuri, care fuseseră monitorizate în camere și nu au necesitat asistență medicală spitalicească.

Pe parcursul anului 2020 nu au fost înregistrate cazuri de tentativă de suicid și nici decese.

Referitor la reevaluările periodice ale beneficiarilor diagnosticați cu boli cronice, acestea au fost efectuate conform recomandărilor medicilor specialiști. La cabinetul medical exista afișată o evidență exactă a scrisorilor medicale ale beneficiarilor, fiind consemnată data viitoarei reevaluări medicale de specialitate.

Conform datelor consemnate în Registrul de internări/externări, în perioada 1.03.2020-31.05.2020 au fost efectuate 7 internări din care: 2 deținuți în unități sanitare din rețeaua Ministerului Sănătății (unul la secția psihitrie și unul la secția urologie), iar restul de 5 în spitalele din cadrul Ministerului Justiției (trei cazuri la Penitenciarul-Spital Târgu Ocna și 2 cazuri la Penitenciarul- Spital București Rahova).

În caz de urgențe medicale care au depășit competența personalului medical, a fost solicitat Serviciul Național Unic de Urgență 112.

În perioada 01.03.2020-31.05.2020 au existat 2 solicitări ale Serviciului 112, motivele fiind reprezentate de situații de urgență pe fondul tulburărilor de comportament (atac de panică, ingerare de substanțe toxice). Aceștia au fost transportați la Unitatea de Primiri Urgențe însoțiți de personalul medical de serviciu.

Referitor la chestionarele care au fost distribuite, din analiza acestora nu au fost identificate cazuri de nerespectare a dreptului deținuților la asistență medicală, îngrijiri și tratament. Au existat doar o serie de solicitări din partea acestora privind o mai bună individualizare și explicare a tratamentului medicamentos primit.

Cât privește asigurarea hranei, deși în mare parte deținuții s-au declarat mulțumiți de regimul alimentar, au existat și cazuri de persoane private de libertate care au solicitat o îmbunătățire a calității și diversității alimentelor.

Referitor la activitatea de asistență socială desfășurată în Penitenciarul Bacău

Începând cu data de 16 martie 2020, odată cu instituirea stării de urgență pe teritoriul României prin Decretul Președintelui României nr. 195/16.03.2020, la nivelul Penitenciarului Bacău a fost elaborat un Plan de măsuri pe durata stării de urgență și ulterior, conform Hotărârii de guvern nr. 394/15.05.2020, a fost elaborat un Plan de măsuri după încetarea stării de urgență, măsuri care au vizat și au fost implementate și de Sectorul Reintegrare Socială. Astfel, întreaga activitate desfășurată în această perioadă de către lucrătorii Sectorului Reintegrare Socială fost adaptată prevederilor Decretului Președintelui României și Hotărârii de Guvern menționate anterior. În acest context au fost făcute informări cu privire la situația creată de pandemie, la riscuri și măsuri de prevenție pe care trebuie să le respecte deținuții și personalul, transmise prin intermediul postului TV cu circuit închis. Au fost elaborate materiale de informare, educaționale, de asistență psihologică și socială, adaptate noilor condiții de lucru, materiale care ulterior au fost postate pe portalul ANP-DRS, la secțiunea „Bune practici”.

În ceea ce privește asistența psiho-socială oferită persoanelor private de libertate, conform informațiilor primite de la conducerea penitenciarului și a documentelor puse la dispoziția membrilor echipei de vizită, personalul Sectorului Reintegrare Socială a desfășurat consilieri și convorbiri individuale sau de grup cu maxim cinci persoane. Ședințele de consiliere/convorbirile au fost desfășurate mai ales cu categoriile de persoane care prezintă vulnerabilități sau prezintă risc pentru siguranța locului de deținere, dar și cu alte persoane private de libertate care se aflau într-o situație tensionată. Au fost incluse în programele de consiliere persoanele cu afecțiuni psihice, cu risc de suicid, cu risc de vulnerabilizare, dar și foști consumatori de droguri. În această ultimă categorie au fost incluși 79 de deținuți, pentru care au fost elaborate și derulate activități de prevenție și conștientizare a efectelor pe care le au drogurile asupra organismului. De asemenea, au fost desfășurate și ședințe de consiliere în situații de criză. Ședințele de consiliere socială s-au axat, în principal, pe restabilirea/medierea relațiilor cu familia, identificarea de resurse, dezvoltarea abilităților sociale și dezvoltarea capacității decizionale în situații de risc.

Permanent, pe toată durata stării de urgență și de alertă, până la efectuarea vizitei, s-a realizat monitorizarea stării de spirit a populației carcerale, în colaborare cu personalul din sectoarele siguranța deținerii și regim penitenciar, reintegrare socială și medical, aspect care s-a concretizat în rezolvarea cu celeritate a problemelor apărute la nivelul secțiilor de deținere. În acest sens, echipele mixte formate din specialiști ai sectorului reintegrare și comandanți de secție au gestionat și monitorizat un număr de 16 deținuți cunoscuți cu comportamente auto și heteroagresive, reușind să reducă la minim riscul producerii unor incidente.

Cu privire la respectarea dreptului la informare al persoanelor private de libertate, conform informațiilor puse la dispoziția membrilor echipei de vizită de către conducerea Sectorului Reintegrare Socială, pe tot parcursul stării de urgență/alertă au fost difuzate (prin intermediul

postului TV cu circuit închis) și distribuite materiale informative (pliante, flyere), referitoare la Campania de informare și conștientizare privind prevenirea răspândirii SARS-CoV-2 în unitățile din sistemul penitenciar, precum și a mesajului directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor, reprezentând un îndemn la calm și responsabilitate.

De asemenea, prin intermediul studioului TV cu circuit închis, au fost transmise activități educative, de asistență socială și asistență psihologică cu tematică de larg interes ("Ziua Mondială fără Tutun", "Ziua Jocului", „Ziua Internațională a Familiei”, "Ziua Tatălui", „Spune NU drogurilor”, "Cum să comunicăm pentru a ne înțelege cu colegii de cameră" etc.). Evaluările finale ale activităților și programelor educative desfășurate au fost realizate prin scoaterea deținuților din camere în grupuri mici, cu respectarea măsurilor dispuse prin actele normative în vigoare.

Activitatea bibliotecii din cadrul penitenciarului a fost continuată și promovată pe toată durata stării de urgență și de alertă, constatându-se o creștere a solicitărilor de volume de carte cu 50% raportat la perioada ianuarie –februarie 2020. De la debutul stării de urgență au fost înregistrați 30 de cititori noi, care au împrumutat mai multe cărți. Măsurile luate pentru prevenirea răspândirii SARS-CoV-2 s-au concretizat prin depozitarea separată a cărților, dezinfectarea acestora cu lampa UV și reintroducerea acestora în circuit după o perioadă de cel puțin 24 de ore.

Referitor la legătura cu exteriorul, toate camerele de deținere din Penitenciarul Bacău erau dotate cu aparate telefonice. Având în vedere interdicția privind vizitele pe toată perioada stării de urgență, conducerea Penitenciarului Bacău a luat măsuri privind suplimentarea posturilor destinate convorbirilor on-line cu încă 2 computere (4 în total), mărirea numărului de convorbiri telefonice, creșterea duratei convorbirilor, în funcție de regimul de executarea a pedepselor privative de libertate.

De asemenea, operatorul de telefonie a redus costul convorbirilor telefonice cu aproximativ 20 de bani/ minut.

Cu privire la activitățile de școlarizare, pe durata stării de urgență și de alertă cursurile școlare au fost suspendate, iar continuarea procesului didactic s-a efectuat prin distribuirea la camere a unor fișe de lucru primite de la profesori și constituirea unor portofolii pentru fiecare elev. Ulterior, portofoliile elevilor au fost predate profesorilor prin proces-verbal. Astfel, un număr de 38 deținuți au fost declarați promovați ai Școlii Gimnaziale nr. 22 din cadrul penitenciarului și 6 deținuți, elevi ai Colegiului Tehnic „N.V.Karpen” Bacău, au promovat învățământul liceal, forma „învățământ la distanță”. În penitenciar exista și un deținut major care a absolvit clasa a VIII-a și urma să susțină evaluarea națională.

Referitor la activitățile sportive desfășurate în penitenciar, în concordanță cu Planul de măsuri pentru Penitenciarul Bacău, la instituirea stării de urgență pe teritoriul României a fost implementat un program pentru activitățile sportive, în care a fost inclus tot efectivul de deținuți. Activitățile sportive s-au desfășurat după un orar conceput pe camere, deținuții participând la activități în grupuri de câte cinci, cu respectarea măsurilor dispuse prin actele normative în vigoare.

Activitățile moral-religioase au fost adaptate, consilierile fiind individuale, iar slujbele au fost oficiate fără prezența deținuților în capelă. Slujba din noaptea de Înviere a fost transmisă în direct, prin intermediul televiziunii cu circuit închis.

Conform informațiilor primite de la conducerea Sectorului Reintegrare Socială, o provocare deosebită a constituit-o includerea deținuților analfabeți în activități specifice nivelului lor de conceptualizare. Au fost identificate activități bazate pe abilitățile acestora de a executa diverse obiecte confecționate manual, pentru a li se ocupa timpul și a se simți utili. De asemenea, au fost confecționate 500 de viziere, care au fost distribuite persoanelor private de libertate.

În timpul efectuării vizitei au fost vizionate mai multe secvențe înregistrate de camerele de supraveghere și stocate la sectorul IT, dar și imagini în timp real din diverse spații comune. S-a observat că deținuții au participat la activități sportive și au ieșit la curțile de plimbare, dar **foarte puține dintre persoanele observate purtau viziera sau masca în mod corect, deși, în anumite momente, în curțile de plimbare se aflau concomitent mai mult de 10 persoane.** Având în

vedere acest aspect, membrii echipei de vizitare consideră necesară **continuarea Campaniei de informare și conștientizare privind prevenirea răspândirii SARS-CoV-2 prin intermediul postului tv cu circuit închis, al ședințelor de consiliere individuală sau de grup, precum și prin intermediul materialelor tipărite (broșuri, flyere), astfel încât persoanele private de libertate să conștientizeze importanța purtării corecte a echipamentelor de protecție.**

Referitor la starea disciplinară în rândul persoanelor private de libertate, în perioada ianuarie-mai 2020 au fost discutate în Comisia de Disciplină a Penitenciarului Bacău un număr de 398 de rapoarte de incident, fiind întocmite 437 dosare de cercetare disciplinară pentru 173 abateri disciplinare foarte grave, 67 abateri disciplinare grave și 63 abateri disciplinare ușoare. Numărul persoanelor sancționate disciplinar a fost de 272, dintre acestea 39 de persoane fiind sancționate disciplinar de două sau mai multe ori. Totodată, au fost aplicate 303 sancțiuni disciplinare, după cum urmează : 42 – lit. a (avertisment), 2 – lit. b (suspendarea dreptului de a participa la activități culturale, artistice și sportive, pe o perioadă de cel mult o lună), 200 – lit. d (suspendarea dreptului de a primi și de a cumpăra bunuri, cu excepția celor necesare pentru igiena individuală sau exercitarea drepturilor la apărare, petiționare, corespondență și asistență medicală, pe o perioadă de cel mult două luni), 56 - lit. e (suspendarea dreptului de a primi vizite, pe o perioadă de cel mult 3 luni) și 3 - lit. f (izolarea pentru maximum 10 zile). Din dosarele de cercetare disciplinară, 78 de dosare au fost clasate.

Din verificările efectuate de echipa de vizită în Registrul de înregistrări a rapoartelor de incident, în dosarele de incident și din informațiile furnizate de personalul unității, echipa de vizită a constatat că în Penitenciarul Bacău era respectată procedura constatării abaterilor disciplinare. Astfel, incidentele de pe secțiile de deținere erau raportate de către personalul de pază șefilor de secție, care declanșau procedura disciplinară prin înaintarea raportului de incident comisiei de disciplină; se efectuau cercetările prealabile privind fapta, se aduceau la cunoștință motivele declanșării procedurii disciplinare persoanei condamnate. În termen de 24 de ore de la înregistrare, rapoartele de incident erau înaintate comisiei de disciplină, care stabilea un termen pentru întrunirea comisiei și efectuarea cercetării disciplinare. Comisia de disciplină informa persoana cu privire la acuzațiile care i se aduceau, analiza documentele de la dosar, audia persoana condamnată, după care se pronunța cu privire la faptă. Hotărârea comisiei de disciplină se comunica persoanei condamnate de îndată, sub semnătură, cu menționarea căii de atac existente și a termenului de exercitare a acesteia.

Din discuțiile purtate cu deținuții a reieșit că aceștia cunoșteau procedura disciplinară și dreptul de a contesta sancțiunile disciplinare primite, echipa de vizită putând constata că un procent de aproximativ 49% din sancțiunile aplicate fuseseră contestate de către persoanele private de libertate. Din informațiile puse la dispoziția echipei de vizitare a reieșit că din 303 sancțiuni aplicate 148 au fost contestate, 5 sancțiuni fiind anulate de către judecătorul de supraveghere a privării de libertate, iar 9 au fost modificate de către acesta. De asemenea, au fost depuse 83 de contestații în instanță împotriva încheierii judecătorului de supraveghere a privării de libertate, până la data efectuării vizitei fiind menținute 10 sancțiuni aplicate. Nu fusese anulată sau modificată de către instanța de judecată nicio sancțiune aplicată.

Conform informațiilor primite de la persoanele private de libertate, sancțiunile au fost aplicate în urma efectuării cercetării disciplinare și a audierii deținuților.

Din examinarea situației de mai sus se remarcă, pe de o parte numărul mare de rapoarte de incident întocmite, de sancțiuni aplicate, dar și de sancțiuni contestate. Totodată se observă ponderea mare a sancțiunii constând în suspendarea dreptului de a primi și de a cumpăra bunuri, cu excepția celor necesare pentru igiena individuală sau exercitarea drepturilor la apărare, petiționare, corespondență și asistență medicală, pe o perioadă de cel mult două luni, precum și a sancțiunii cu izolarea.

Cât privește aplicarea proporționată a sancțiunii disciplinare în funcție de abaterea săvârșită, în cadrul interviurilor cu persoanele private de libertate acestea s-au plâns de ușurința prea mare cu care sunt întocmite rapoartele de incident, precum și de aplicarea sancțiunilor disciplinare de către Comisia disciplinară pentru încălcări ușoare ale regulilor de disciplină. În privința abaterilor disciplinare ușoare, administrația penitenciarelor este încurajată să utilizeze, în măsura posibilă, prevenirea conflictelor, medierea sau orice alte mecanisme alternative de soluționare a litigiilor pentru a preveni încălcările disciplinare sau pentru a soluționa conflictele, astfel cum se recomandă în Regulile Mandela (Regula nr. 38).

În ceea ce privește unele aspecte desprinse din chestionarele aplicate persoanelor private de libertate, acestea s-au declarat mulțumite de serviciile oferite de asistentul social al penitenciarului, iar o parte dintre respondenți au apelat la sprijinul acestuia în ultimele două luni pentru soluționarea unor probleme legate de situația familială - căsătorie, divorț, menținerea legăturii cu copiii etc. Acestea au declarat că, în perioada stării de urgență și de alertă, au participat la activități educaționale, li s-a asigurat accesul la telefon, la curtea de plimbare, convorbiri on-line cu membrii familiei, precum și asistență moral-religioasă din partea preotului penitenciarului. Câțiva respondenți s-au declarat nemulțumiți de mizeria din camerele de cazare, de la băi și de la curțile de plimbare și de prezența ploșnițelor în camere. De asemenea, unele persoane au reclamat existența rândului 3 de paturi din camerele de cazare, dar și prețurile prea mari practicate de magazinul din incinta penitenciarului.

4. Recomandări.

Având în vedere cele de mai sus, în temeiul art. 43 alin. (1) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, Avocatul Poporului:

RECOMANDĂ

1. Conducerii Administrației Naționale a Penitenciarelor să întreprindă măsurile legale care se impun pentru:

- gestionarea supraaglomerării în cadrul Penitenciarului Bacău, în condițiile în care la momentul vizitei supraaglomerarea era evidentă în unele secții de deținere (grad de ocupare de 196% sau 183%), astfel încât să fie evitate eventualele probleme grave care ar putea fi generate în domeniul tratamentului, sănătății, securității și reabilitării;
- angajarea personalului medical, psihosocial și din sectorul operativ necesar desfășurării activităților din Penitenciarul Bacău;
- alocarea resurselor financiare în scopul organizării corespunzătoare a cabinetelor medicale și reorganizării infirmeriei într-un spațiu adecvat, care să respecte cerințele minime ale unui salon de internare.

2. Conducerii Penitenciarului Bacău să întreprindă măsurile legale care se impun pentru:

- îmbunătățirea condițiilor de cazare prin dotarea tuturor camerelor cu paturi și saltele noi, precum și cu mobilierul necesar pentru păstrarea bunurilor și obiectelor personale, igienizarea băilor, precum și eliminarea celui de-al treilea nivel de paturi din toate camerele de detenție;
- continuarea acțiunilor de igienizare a camerelor de deținere, precum și efectuarea operațiunilor de dezinsecție cu o frecvență mai mare și verificarea eficienței substanțelor folosite.

- continuarea Campaniei de informare și conștientizare privind prevenirea răspândirii SARS-CoV-2 prin intermediul postului tv cu circuit închis, al ședințelor de consiliere individuală sau de grup, precum și prin intermediul materialelor tipărite (broșuri, flyere).

Bacău, 19.06.2020